

१५. चित्रालेख

नसरीन, विशाल, विराज, हेमा आणि इतर विद्यार्थी गावच्या जत्रेत गेले होते. जत्रेत विविध प्रकारची खेळणी होती. विद्यार्थ्यांनी त्यांची मौज लुटली. जत्रेत खेळण्यांची, खाऊची, कपड्यांची अशी विविध प्रकारची दुकाने होती. मुलांची गर्दी अर्थातच खेळण्यांच्या व खाऊच्या दुकानांपाशी होती.

परमजित जत्रेला गेला नव्हता. त्याने विशालला विचारले, “कोणकोणती दुकानं होती ? किती होती ?” विशालने त्याला एक तक्ता दाखवला.

दुकानाचा प्रकार	दुकानांची संख्या
खाद्यपदार्थ	५
खेळणी	३
कपडे	२
इतर	५

नसरीनने तोच तक्ता चित्रे वापरून आकर्षक केला.

दुकानाचा प्रकार	दुकानांची संख्या
खाद्यपदार्थ	
खेळणी	
कपडे	
इतर	

विशाल : पण या चित्रांचा अर्थ काय ?

नसरीन : एक चित्र म्हणजे एक दुकान, खेळण्याची तीन दुकानं आहेत, म्हणून तीन चित्रं काढली.

हेमा : पण समजा, दुकानांची संख्या खूप जास्त असेल, तर तेवढी चित्रं काढायची का ?

तार्ड : नाही. तेवढी काढणं प्रत्येक वेळी शक्य नाही. आम्ही बागेतले आंबे एका पेटीत २४ याप्रमाणे भरतो. पेट्यांची संख्या मोजली की, एकूण किती आंबे भरले हे कळतं. तसं आपण चित्रांच्या बाबतीत करूया.

विराज : माझ्या घरासमोरील उद्यानात गुलाबाची ४०, जास्वंदीची २०, सदाफुलीची ३० झाडं आहेत. मी त्याचा तक्ता चित्रं वापरून तयार करतो.

झाडांची
संख्या

गुलाब

जास्वंद

सदाफुली

उद्यानातील एकूण झाडे

प्रमाण : १० झाडांसाठी १ चित्र

नसरीनने शिक्षण-महोत्सवाच्या कार्यक्रमासाठी आणलेल्या खुर्च्यांची माहिती चित्ररूप तक्त्यात मांडली; पण तिने चित्रे उभ्या ओळींत काढण्याएवजी आडव्या ओळींमधे काढली. या तक्त्यातील माहिती समजून घेऊ.

शिक्षण-महोत्सवाच्या कार्यक्रमासाठी आणलेल्या खुर्च्यांचा तक्ता

खुर्च्यांचा प्रकार	खुर्च्या
लोखंडी	त त त त त
प्लॅस्टिक	त त त त त त त
लाकडी	त त

प्रमाण : म्हणजे १० खुर्च्या

दुसऱ्या ओळीत अशी ८ चित्रे काढली आहेत, म्हणजे तिथे प्लॅस्टिकच्या $8 \times 10 = 80$ खुर्च्या आहेत.

अशी एकूण १५ चित्रे काढली आहेत, म्हणजे एकूण $15 \times 10 = 150$ खुर्च्या आहेत.

स्वाध्याय

पुढील तक्त्यांतील माहिती समजून घेऊन त्याखालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(१) एका गावातील लोकांनी पूरग्रस्तांसाठी मदत जमा केली. त्याचा चित्ररूप तक्ता.

मदतीचे स्वरूप	मदत करणारी कुटुंबे
औषधे	
खाद्यपदार्थ	
कपडे	
इतर	

प्रमाण :

म्हणजे २० कुटुंबे

- ❖ किती कुटुंबांनी मदत म्हणून औषधे दिली ?
- ❖ कोणत्या स्वरूपातील मदत करणारी कुटुंबे सर्वांत जास्त आहेत ?
- ❖ कोणत्या प्रकारची मदत करणारी कुटुंबे सर्वांत कमी आहेत ?

(२) एका खेड्यातील १६० घरांमध्ये स्वयंपाकासाठी कोणते इंधन वापरतात, त्याच्या माहितीचा तक्ता.

इंधन	इंधन वापरणारी घरे
गॅस	
केरोसीन	
लाकूड	
गोबरगॅस	

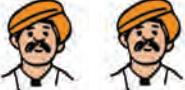
प्रमाण :

म्हणजे १० घरे

- ❖ कोणत्या प्रकारचे इंधन वापरणारी घरे सर्वाधिक आहेत ?
- ❖ गोबरगॅस वापरणारी घरे किती ?
- ❖ गॅस वापरणारी घरे किती ?

(३) एका गावातील शेतकरी शेतात कोणते पीक घेतात याची माहिती देणारा तक्ता.

पीक	शेतकरी
ज्वारी	
कडधान्ये	
भाजीपाला	
इतर	

प्रमाण : म्हणजे १० शेतकरी

- ❖ ज्वारी पिकवणाऱ्या शेतकऱ्यांची संख्या किती ?
- ❖ कोणते पीक घेणारे शेतकरी सर्वांत कमी आहेत ?
- ❖ भाजीपाला पिकवणारे शेतकरी कडधान्ये पिकवणाऱ्या शेतकऱ्यांपेक्षा किती जास्त आहेत ?

(४) गणवेश सक्तीचा नसलेल्या दिवशी वर्गात मुले कोणकोणत्या रंगांचे कपडे घालून आली होती, याची माहिती देणारा तक्ता.

विद्यार्थ्यांची संख्या

कपड्यांचे रंग

प्रमाण : म्हणजे ५ मुले

- ❖ वर्गात एकूण मुले किती ?
- ❖ पिवळ्या रंगाचे कपडे घातलेली किती मुले होती ?
- ❖ कोणत्या रंगाचे कपडे घातलेली व किती मुले सर्वाधिक आहेत ?